

Hovawart

Harrastusmahdollisuudet: Palveluskoiralajien lisäksi toko, mejä, pelastuskoirakokeet, vepe, valjakkohiihto ja agility.

Lempinimi: Hoffi

Alkuperämaa: Saksa

FCI:n luokitus: Ryhmä 2 Pinsarit, snautserit ja molossit

Koko: Urokset 63 - 70 cm ja n. 40kg. Nartut 58 - 65 cm ja n. 31kg.

Hovawart on vanha saksalainen käyttökoirarotu. Nimi juontaa juurensa jo keskiajalta: Hova = der Hof =piha ja wart = der Wächter = vartija. Vuodesta 1922 alettiin rotua elvyttää uudelleen ja luomaan tyypiltään yhtenäistä. Silloin rotuun risteytettiin mm. saksanpaimenkoiraa, newfoundlanderia ja leonbergeria. Voimakkaan valikoinnin jälkeen saatiin alkuperäinen rotutyypin palautettua. Saksassa panostettiin jo varhain rodun terveystilaan voimakkaasti ja vuosikymmenten mittainen lonkkavian eliminoiminen on tuottanut tulosta. Siellä rodussa esiintyy lonkkavikaa enää vain muutamalla prosentilla. Suomessa sitä on hieman enemmän, mutta täälläkin lonkkavika on harvoin niin paha, että koiran elämän laatu sen vuoksi heikkenisi. Jalostukseen hyväksytään vain tervelonkkaisia (A ja B) koiria. Muutoinkin rotu on luustoltaan ja rakenteeltaan hyvin terve.

Hovawart on edelleen kaikin puolin elinvoimainen rotu. Kennelliiton Koiranetissä sen keskimääräinen elinikä on 9v 1kk ja keskimääräinen pentuekoko n. 7,5. Elinvoimaisuus näkyy myös vahvana sukupuoliviettinä ja hyvänä lisääntymiskykenä. Rodulla ei ole mitään erityistä rotutyypillistä sairautta. Pohjoismaissa sellaisena on totuttu pitämään kilpirauhasen vajaatoimintaa, joka Keski-Euroopassa on rodussa hyvin harvinainen. Sairautena se on helppo ja thyroxin korvaushoito toimii yleensä hyvin, jolloin koiran elämänlaatu ja elinikäennuste säilyvät normaaleina. Vuoden 2013 alusta thyroxinin dopingkarenssi poistuu, jolloin kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavilla koirilla voi jälleen kilpailla koiraharrastuksissa normaalisti.

Tyypiltään howawart on voimakas, pitkänomainen ja melko pitkäkarvainen koira. Sallitut värit ja niiden osuudet populaatiossa ovat musta ruskein merkein, joka on tavallisin ja sitä on n. 60 % populaatiosta. Kullan värisiä on n. 30 % ja täysin mustia n. 10%. Säkäkorkeus uroksilla on keskimäärin noin 68 cm ja nartuilla 62 cm. Painot vastaavasti n. 40 kg ja 31 kg. Hovawart näyttää ulkomuodoltaan liioittelemattomalta ja sopusuhtaiselta peruskoiralta. Se on sään kestävä: sillä on tiivis pohjavilla ja peitinkarva, joka hylkii vettä ja likaa. Yleensä sillä on varpaiden välissä räpylät, jotka pitkän rungon ja hännän kanssa tekevät siitä tehokkaan uimarin. Liikkuessaan se edustaa tyypillistä ravaajaa ja on kokoonsa nähden ketterä, nopea ja kestävä. Sen

erinomaiset fyysiset ominaisuudet ja hyvä terveys ovatkin sen valttikortteja eri rotujen vertailussa.

Hovawartin ihanteellisessa elinympäristössä on piha, jota se voi vapaasti vahtia ja isona käyttökoirana se myös tarvitsee melko paljon liikuntaa. Hovawart on myös hyvä peruskouluttaa niin, että se osaa tehdä yhteistyötä jo ennen murrosikää. Näin välttyään suuremmilta murrosikään liittyviltä itsenäistymisen ja itsemääräämisoikeuden haasteilta. Taajamaolosuhteissa elämä uroksen kanssa helpottuu huomattavasti kastroinnin myötä.

Rotu on käyttöominaisuuksiltaan varsin monipuolinen. Se sitoutuu voimakkaasti perheeseensä, on reviiritietoinen ja soveltuu erilaisiin palveluskoiraharrastuksiin. Jälkityöskentelyssä sen vahvuudet pääsevät parhaiten oikeuksiinsa. Saksalaiset mainitsevat jalostustavoitteenaan olevan puolustava, itsevarma, kuormitusta kestävä, temperamentiltaan keskivilkas ja hyvän nenäkäyttökyvyn omaava koira. Käyttöominaisuuksien painotus jalostuksessa näkyy ennen muuta koiran aktiivisesti tavoitteellisessa toimintaotteessa ja suoritusten läpivientikyvyssä. Näyttelymenestykseen painottuvan jalostamisen myötä rodun luonne on Suomessa melko vaihteleva. Huolimatta rodun hyvin aktiivisesta luonnetestauksesta (lähes 40% Suomen populaatiosta testataan) rodussa esiintyy täällä näyttelykoirille tyypillisiä luonteen heikkouksia, kuten liiallista herkkyyttä ja arkuutta, jotka heikentävät koiran toimintakykyä eri tilanteissa.

Onko rotu jakautunut käyttö -/ näyttöharrastusten perusteella?

Rodun jalostaminen on jakaantunut eri harrastusten painotusten mukaan enemmän maittain tarkasteltuna kuin yhden maan sisällä. Rodun kotimaan Saksan suurin rotujärjestö RZV panostaa voimakkaasti käyttöominaisuuksien jalostamiseen ja muissa maissa käyttöominaisuuksia painottavat lähinnä yksittäiset kasvattajat. RZV järjestää vuosittain noin 70 palveluskoirakoetta, joihin osallistuu reilut 10 koiraa /koe. Näin koekäyntejä tulee yli 700 vuosittain ja tulosprosentti niissä on hyvin suuri. Kun siellä pentuja syntyy n. 1000 vuosittain, on palveluskoiraharrastaminen siihen suhteutettuna varsin aktiivista. Suojelu (IPO ja VPG) rodun harrastuksena haastaa siellä aktiivisuudellaan jopa näyttelyharrastamisen. Muutama hovawart osallistuu myös vuosittain Saksan suojelumestaruuskokeisiin. Rodun suojelumestaruudesta on Saksassa kilpailtu vuodesta 1965 lähtien ja niihin pääsevät koirakot karsitaan maakunnittain. Käyttöjalostetut hovawartit aloittavat siellä koeuransa suojelussa usein jo 2-vuotiskaudella, kun suomalainen hovawart saavuttaa ensimmäiset koetuloksensa usein vasta 4-vuotiaana.

RZV:n tyypillisen käyttöhovawartin sukutaulusta löytyy esivanhemmilla viidessä polvessa tarkasteltuna noin 75% IPO/VPG tai FH-tuloksia. Jonkin verran sieltä löytyy myös lähes 100% käyttökoiraosuutta edustavia sukuja. Tavallisen RZV:n jalostushovawartin sukupuussa on noin 50% palveluskoiratuloksen omaavia koiria. Muissa maissa tämä 50% edustaakin jo varsin korkeaa käyttökoiraosuutta suvussa. Suomessa näyttelyharrastus on suosituin koiraharrastus myös hovawarteilla ja painopiste jalostuksessa on siksikin selvästi enemmän ulkomuodossa kuin käyttöominaisuuksissa. Tyypillisen suomalaisen hovawartin taustalla on n. 30-40% käyttötuloksia omaavia esivanhempia, kun taas näyttelytuloksia on lähes kaikilla. Näyttelyissä menestyneiden koirien suosiminen on selvästi tavallisempaa muissa maissa paitsi Saksassa.

Kaiken kaikkiaan rotu on kuitenkin edelleen niin yhtenäinen, että käyttöjalostettu hovawart voi aktiivisen harrastamisen kautta tulla muotovalioksi ja samoin näyttelyjalostetusta hovawartista voi tulla käyttövalio.

Rodun luonteen yhteys koulutettavuuteen ja käyttöominaisuuksiin

Vahtikoirana hovawartille tyypillinen luonteenominaisuus on dominanssi, joka näkyy mm. vaikuttamis- ja puuttumishaluna, mahtailuna muille koirille, itsepäisyytenä, vahvoina mielipiteinä sekä omistus- ja puolustushaluna. Hovawart on vahtikoirille tyypillisesti myös varsin vahvahermainen ja temperamentiltaan paimenkoiria rauhallisempi. Kun kyky ylläpitää tunteet tasapainossa ja keskivilkas temperamentti yhdistetään dominanssiin, saadaan koira, jota on melko vaikea saada kiihtymään. Rotua pidetään myös älykkäänä ja monet ovat vahtikoiralle tyypillisesti hieman pidättyväisiä. Kaikki nämä ominaisuudet yhdessä tuottavat melko vähäistä miellyttämishalua ja korostunutta itsenäisyyttä, mitkä ovat vahvuuksia pihavahdin tehtävissä, mutta luovat haasteita tavoitteelliseen kouluttamiseen.

Hovawartin kouluttamisessa tulee olla taitava johtaja, joka kykenee rakentamaan yhteistyöhön, jossa sovitusta asioista pidetään kiinni. Dominanssia omaavina ne eivät helpolla alistu, vaan menevät oppositioon tai taistelevat vastaan. Hovawart sietää kyllä fyysistä ohjausta ja pakotteita koulutuksessa, mutta se ei alistu simputettavaksi. Itsenäisyys- ja itsemääräämispyrkimys vaikeuttavat koiran hallintaa etenkin tilanteissa, joissa koira suorittaa jotain vapaasti kaukana ohjaajasta, kuten haussa. Hakua harrastavat hovawartit ovatkin koevalmiita yleensä vanhempina kuin esim. jälkeä harrastavat. Usein hovawartin koulutuksessa järkevämpää on vahvistaa ensin kuuliaisuutta ja hallintaa ja vasta sen jälkeen lisätä vauhtia ja vapausasteita.

Toinen hovawarttien vahvojen luonteenominaisuuksien tuottama koulutuksellinen haaste näkyy palveluskoirakokeiden tottelevaisuusosiossa. Hovawart oppii teknisesti suoritukset helposti, mutta sen opettaminen innokkaaseen yhteistyöhön vaatii mm. paneutumista suorituksesta palkkaamiseen. Koska hovawarttia on vaikea saada kiihtymään, näyttää tottelevaisuussuoritus usein ”vain” hillityn reippaalta. Toisaalta hillityn reipasta koiraa ehtii myös vähän hitaammin reagoiva ohjaajakin ohjaamaan. Suomalaisten hovawarttien ongelmat palveluskoirakokeen tottelevaisuusosuudessa näkyvät ns. ohjaajapehmytenä (= ohjaajan suorituspaine ahdistaa koira) ja heikkona toimintakyvyn säilymisenä. Maastossa hovawart on yleensä itsenäisenä toimijana vahvimmillaan ja siellä viettä voi riittää myös metsästysharrastukseen.

Palveluskoirajälki on Suomessa rodun suosituin pk-laji. Hovawart on kaksi kertaa sijoittunut pk-jäljen SM-kokeessa mitaleille, hopealle vuonna 1997 ja pronssille v. 2012. Kolmas rodun SM-mitali tuli etsintäkokeesta v. 2011. Erikoisjälki (FH) on Saksassa pitkään ollut suosittu rodun harrastajien keskuudessa, mutta Suomessa lajiin ”hurahdettiin” tosissaan vasta viime vuosina. Ensimmäiset koulutustunnukset siinä tulivat rodulle vuonna 2009. Hovawartit ovat luontaisesti hyviä jälkikoiria ja vuonna 2011 ensimmäinen hovawart osallistui IPO-FH:ssa SM-kokeeseen sijoittuen hienosti neljänneksi. Vuonna 2012 hovawart sijoittui Saksan IPO-FH-mestaruuskokeissa niin ikään neljänneksi. Myös lajin MM-kokeessa rotu on tullut tutuksi. Erikoisjäljessä järjestetään rodun oma MM-koe, josta Suomeen saatiin hopeaa vuonna 2010. Vuonna 2012 hovawartit saivatkin Suomessa rotuja vertailtaessa jo toiseksi eniten tuloksia erikoisjäljessä. FH:n suosio kasvaa edelleen rodussamme ja siinä myös aloittelevat palveluskoiraharrastajat voivat päästä hovawartin kanssa jo

muutamassa vuodessa tuloksiin. Hovawartin vahvuudet jälkityöskentelyssä korostuvat haasteellisissa olosuhteissa ja etenkin siinä vaiheessa kun koira väsyä ja sen keskittymiskyky heikkenee. Silloin vahvahermainen hovawart vain pysähtyy keräämään voimia ja jatkaa hetken päästä itsenäisesti työskentelyään loppuun asti. Huonomman paineensietokyvyn omaava koira usein hätäntyy, alkaa juosta ja ajautuu pian liian kauas jäljeltä ja suoritus keskeytyy.

Näyttely on maamme hovawart -harrastajien suosituin harrastus ja esimerkiksi vuonna 2011 näyttelykäyntejä rodussa oli yhteensä 1033, kun palveluskoirakoeikäntien vastaava määrä oli 130. Jonkin verran hovawarteilla harrastetaan myös vetohiihtoa ja siinäkin on saavutettu

SM-mitali. Melko suosittuja lajeja ovat myös tottelevaisuuskokeet (noin 200 koeikäntiä vuosittain), vesipelastus, pelastus ja agility. Kahdesta ensin mainitusta hovawarteista on myös valioitunut. Ulkomailla rotua on käytetty poliisikoirina, virkakoirina erilaisissa etsintätehtävissä ja Ranskassa myös opaskoirina.

Minna Tapojärvi, kennel Tallivahdin

Käyttöominaisuuksia painottavaa hovawart kasvatusta. Kouluttanut hoffeja tavoitteellisesti

neljässä sukupolvessa.
www.tallivahdin.fi

Lähteet: Rotujärjestön eli saksalaisen RZV für Hovawart Hunde kotisivut www.hovawart.org ja SKL:n Koiranet

Kuvien tiedot:

87. Tallivahdin Gauner, kuvaaja Asko Sydänoja

88. HeJW-11 FH1 BH Tallivahdin Freiberufler & C.I.B FI & SE CH JK3 FH2 BH Tallivahdin Cremefarben, kuvaaja Minna Tapojärvi

89. Tallivahdin Edelman, kuvaaja Jenni Hämäläinen